

Vladimir Findak

METODIČKI POSTUPCI U FUNKCIJI INTENZIFIKACIJE NASTAVNOG PROCESA

1. UVOD

Evidentno je da učenici dolaze u školu, pa sukladno tome i na nastavu tjelesne i zdravstvene kulture, uz ostalo, i sa sustavom potreba, interesa i želja. Primjereno tome, od nastavnika se, uz ostalo, očekuje i s pravom traži da njihov rad i ponašanje bude sukladno s potrebama, interesima i željama učenika. (Findak, 2001.)

Kada se, međutim, radi o intenzifikaciji nastavnog procesa to, između ostalog, znači da učenicima treba ponuditi što više atraktivnih sadržaja, prilagoditi ih njihovoj dobi, stupnju njihovih osobina i sposobnosti, razini njihovih motoričkih znanja i dostignuća ili, jednostavno rečeno, omogućiti svakom učeniku da se nastavni proces odvija u skladu s aktualnim stanjem njegova antropološkog statusa. (Beiner, 2002.)

Dakako, da naznačene zahtjeve svaki nastavnik može ostvariti na različite načine, među kojima vidno mjesto pripada izboru i primjeni metodičkih postupaka.

2. ŠTO DETERMINIRA IZBOR I PRIMJENU METODIČKIH POSTUPAKA

Specifičnosti nastave tjelesne i zdravstvene kulture proizlaze ne samo iz njezinih ciljeva i zadaća, sadržaja rada, metoda rada, metodičkih organizacijskih oblika rada, nego i iz činjenice što ta nastava u biti predstavlja polivalentan proces. To iz razloga što se od nastave tjelesne i zdravstvene kulture s jedne strane očekuje da utječe na transformaciju antropoloških obilježja učenika, a s druge strane da pridonosi njihovu odgoju i obrazovanju (Findak, 2003.). Hoće li se, međutim, iskoristiti komparativne prednosti koje nastava tjelesne i zdravstvene kulture objektivno ima, te na koji način, to ovisi o brojnim čimbenicima, među kojima posebno mjesto pripada nastavniku. Zašto? Zbog toga jer nastavnik kao voditelj nastavnog procesa odlučuje o svim vitalnim pitanjima vezanim uz pripremanje, organizaciju i realizaciju nastave, u sklopu čega i o izboru i primjeni metodičkih postupaka.

Da bi nastavnik tu svoju ulogu iskoristio na uspješniji način nego do sada držimo da je jedno od rješenja u boljem korištenju tzv. internih resursa. To po našem mišljenju, uz ostalo, znači da treba mijenjati postojeću situaciju u nastavnom procesu ili, još konkretnije, da treba dominaciju nastavnika zamijeniti s ulogom koordinatora nastavnog procesa, a učenicima osigurati umjesto da budu objekti tog

procesa, ulogu subjekta nastavnog procesa (Rosandić, 2003.). Može li se to osigurati u postojećoj situaciji, da ne kažemo odmah? Može, ali pod uvjetom da se bolje nego do sada iskoristi uloga glavnih aktera tzv. internih resursa, a to su uloga nastavnika i učenika. U tom korpusu vrijednosti tzv. internih resursa nastavnog procesa, poglavito s aspekta uloge koju imaju nastavnici i učenici u realizaciji toga procesa, metodičkim postupcima također pripada značajno mjesto (Findak, 2003.).

Međutim, da bi uloga metodičkih postupaka u intenzifikaciji nastavnog procesa došla do većeg izražaja nego do sada ili, točnije, da bismo stvorili uvjete za promjenu postojeće prakse u njihovu prakticiranju, treba definirati jasne teorijske odrednice koje u većoj ili manjoj mjeri determiniraju izbor i primjenu metodičkih postupaka. To sasvim konkretno znači da u njihovu izboru i primjeni treba, uz ostalo, voditi brigu o:

1. Organizacijskom obliku rada, što znači da se potreba za korištenjem metodičkih postupaka ukazuje u gotovo svim organizacijskim oblicima rada, ali ne na isti način i u istoj mjeri.
2. Tipu sata, što podrazumijeva da se metodički postupci mogu koristiti na tipovima sata: a) učenje novog motoričkog gibanja, b) ponavljanja, c) usavršavanja, d) kombiniranom tipu sata.
3. Cilju njihove primjene, pa se primjereno tome mogu koristiti s ciljem: a) lakšeg savladavanja novog motoričkog gibanja, b) bržeg usavršavanja svladanog motoričkog gibanja u osnovnoj strukturi, c) uspješnijeg ispravljanja pogrešaka, d) uspješnijeg razvoja osobina i sposobnosti.
4. Poštivanje općih kinezioloških zakonitosti kojima je determiniran nastavni proces, a poglavito one koje se odnose na zakonitosti vezane uz procese učenja i procese vježbanja.
5. Poštivanje metodičkih zakonitosti, a poglavito prilikom izbora i primjene izabranog metodičkog postupka, kako s obzirom na dob sudionika u nastavnom procesu, tako i s obzirom na organizaciju toga procesa, a osobito s aspekta uvjeta rada u kojima se nastavni proces provodi.
6. Interakciji aktivnih sudionika nastavnog procesa, što znači da nastavnik treba biti krajnje senzibilan u realizaciji izabranog metodičkog postupka, poglavito na to kako učenici reagiraju na izabrani metodički postupak, kako bi mogao suditi o njegovoj efikasnosti. Naime, od nastavnika se očekuje da “odmah” ili što brže procijeni i ocijeni jeli ponuđeni metodički postupak dobar ili ga treba zamijeniti drugim, da ne kažemo primjerenijim.

Naznačenih kao i drugih uvjeta u izboru i primjeni metodičkih postupaka treba se pridržavati uvijek, a njihove komparativne prednosti doći će do punog izražaja samo onda ako se primjenjuju s “mjerom”. To praktički znači da metodičke postupke

treba koristiti kada je potrebno, da ne kažemo kada je njihova primjena najbolje rješenje u ostvarivanju cilja koji uz njihovu pomoć želimo ostvariti, što u biti i predstavlja njihov najveći doprinos intenzifikaciji nastavnog procesa.

3. ZAKLJUČAK

Na osnovi izloženog može se zaključiti da ponuđena viđenja o metodičkim postupcima nisu jedina, ali su sasvim sigurno važna za potpunije sagledavanje njihove uloge u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Uostalom, namjera nam je bila ne samo to da ukažemo na ulogu koju pravilno korištenje metodičkih postupaka objektivno ima u intenzifikaciji nastavnog procesa, nego i na mjesto koje metodičkim postupcima realno pripada u osiguravanju potrebite efikasnosti nastave tjelesne i zdravstvene kulture.

4. LITERATURA

1. Beiner, F. (2002.): Zur individualisierung des Lernprozess, Verlag Schwann, Dusseldorf.
2. Findak, V. (2001.): Kineziološki pogledi na uspješnu školu. U Zborniku: Uspješna škola, Hrvatski pedagoško-književni zbor, Zagreb.
3. Findak, V. (2003.): Metodika tjelesne i zdravstvene kulture, Školska knjiga, Zagreb.
4. Rosandić, D. (2003.): Novi metodički obzori, Školske novine, Zagreb.